

2021-03-12

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr UBN 2020/146

Utbildningsnämnden

Självförtroende och självkänsla i skolan

Politikerinitiativ den 5 november 2020 av Andreas Brännström (M)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden avslår förslagen i politikerinitiativet, eftersom det som avses i initiativet i allt väsentligt redan följs upp och uppmärksammas inom ramen för utbildningsnämndens kvalitetssystem samt inom ramen för det underlag om indikatorer och målnivåer som utbildningsenheten tar fram inför nämndens årliga målseminarium. Med detta är politikerinitiativet färdigbehandlat.

Sammanfattning av ärendet

Politikerinitiativet föreslår att utbildningsenheten ges i uppdrag att se över om självförtroende och självkänsla kan mätas och formas som ett mål, med syfte att kunna jämföra olika skolor. Därtill föreslås att utbildningsenheten ges i uppdrag att titta på vilket sätt som effektivast skulle kunna belysa vikten av att skolorna jobbar med elevernas självförtroende och självkänsla.

I den årliga elevenkäten, som alla skolor i Nacka deltar i, svarar 7 av 10 elever instämmande i påståendet ”Mina lärare får mig att tro på mig själv”. Enkätfrågan finns med sedan år 2020 för att fånga läroplanens formuleringar om skolans roll när det gäller elevers självförtroende och tillit till den egna förmågan. Bland annat detta enkätresultat utgjorde ett av underlagen för utbildningsenhetens senaste kvalitetssamtal med rektorer, vilket bedöms vara ett effektivt sätt att belysa vikten av att skolorna jobbar med detta. Möjlighet att införa en målnivå för detta enkätresultat genom utbildningsnämndens indikatorer finns. Det behöver dock föregås av en belysning i förhållande till hur viktig den är relativt redan befintliga indikatorer. Inför nämndens årliga målseminarium tar utbildningsenheten fram underlag för revidering av indikatorer och målnivåer. Genom att ovan nämnda delar i huvudsak redan fångar det som avses i politikerinitiativet föreslås initiativets förslag avslås och därmed vara färdigbehandlat.

Förslagen i politikerinitiativet

I politikerinitiativet, som i sin helhet framgår av bilaga 1, lämnas följande två förslag:

- Utbildningsnämnden ger i uppdrag till utbildningsenheten att titta på om självförtroende och självkänsla kan mätas och formas som ett mål, med syfte att kunna jämföra olika skolor.



- Utbildningsnämnden ger i uppdrag till utbildningsenheten att titta på vilket sätt som effektivast skulle kunna belysa vikten av att skolorna jobbar med elevernas självförtroende och självkänsla.

Enhetens utredning och bedömning

Självförtroende och självkänsla

Med självförtroende avses ofta en stark tilltro till den egna förmågan, något som kan variera beroende på situation och ofta kopplas till prestationer. Med självkänsla avses ofta tankar och känslor kring en själv som människa, oavsett prestation. Självkänslan kan påverka självförtroendet och vice versa men en person kan exempelvis ha högt självförtroende trots en svag självkänsla.

Skolans uppgift

Av grundskolans läroplan framgår i avsnittet ”Skolans uppdrag” bland annat att ”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.” I avsnittet ”God miljö för utveckling och lärande” framgår bland annat att ”Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll.” I avsnittet ”Kunskap” framgår under rubriken ”Riktlinjer” bland annat att ”Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.”

I Nacka tycker 7 av 10 elever att lärarna stärker tilltron till den egna förmågan

Sedan år 2020 ingår i utbildningsnämndens elevenkät till eleverna i årskurserna 6 och 8 följande påstående, som eleverna får värdera:

”Mina lärare får mig att tro på mig själv i mitt skolarbete”.

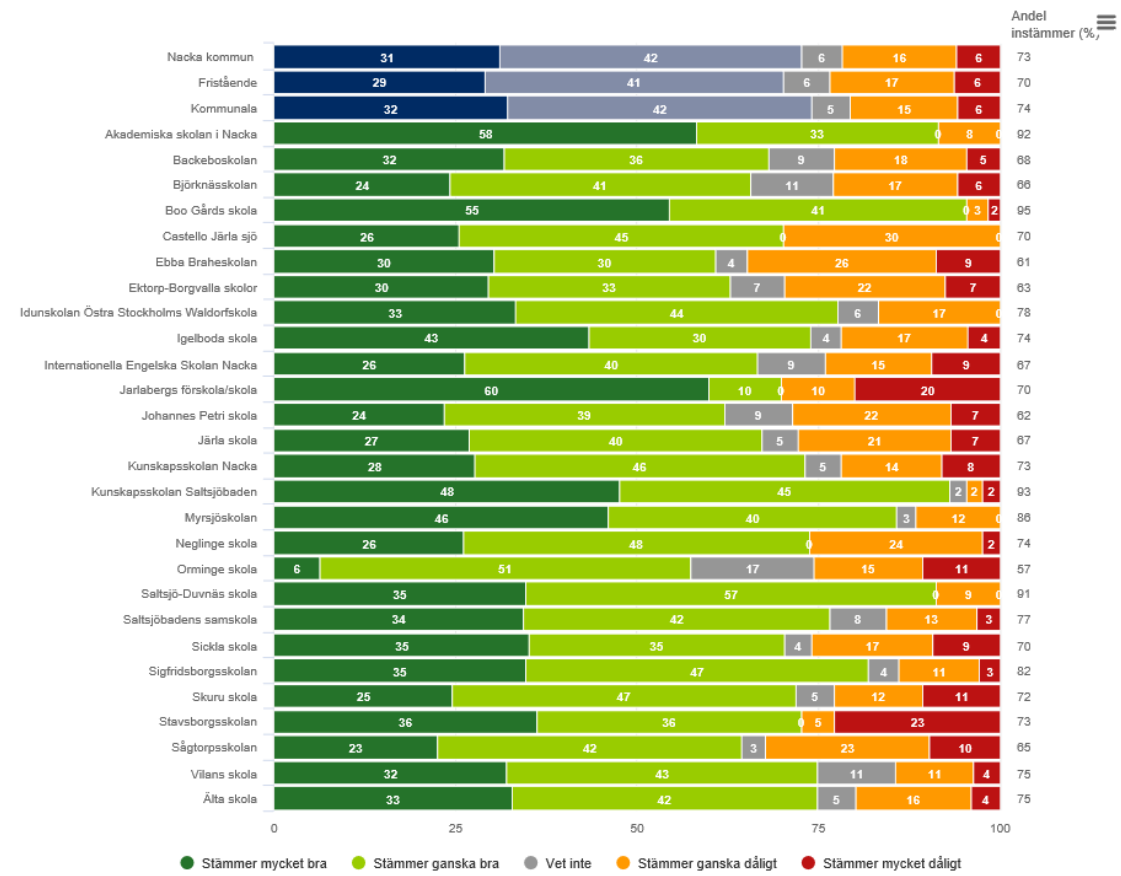
Frågan följer av läroplanens formuleringar om skolans roll när det gäller elevers självförtroende och tillit till den egna förmågan. Resultaten när det gäller denna fråga och övriga frågor i enkäten som avser att fånga läroplansområdet ”Kunskaper” var ett av underlagen i utbildningsenhetens kvalitetssamtal med rektorer hösten 2020.

I årskurs 6 instämmer i genomsnitt 73 procent av eleverna, jämfört med 70 procent i och i årskurs 8. Jämförelser kan göras av dessa enkätresultat också på skolnivå, se nedanstående två figurer.

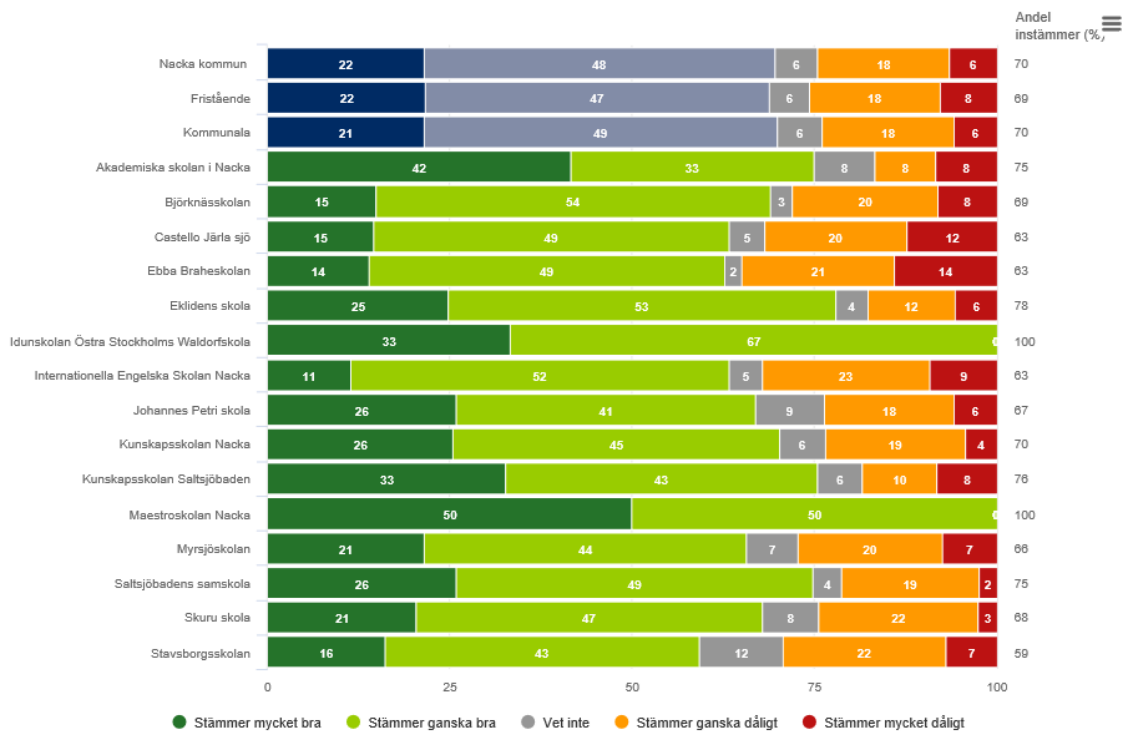
Flickorna instämmer i lägre utsträckning i påståendet än vad pojkarna gör.

Könsskillnaden ökar med elevernas ålder. I årskurs 6 är det 71 procent av flickorna som instämmer, jämfört med 76 procent av pojkarna. I årskurs 8 är det 66 procent av flickorna som instämmer, jämfört med 74 procent av pojkarna.

Mina lärare får mig att tro på mig själv i mitt skolarbete, Elever åk 6, 2020, Alla



Mina lärare får mig att tro på mig själv i mitt skolarbete, Elever åk 8, 2020, Alla



Utbildningsenhetens bedömning

Som redogjorts för ovan så fångar utbildningsnämndens kvalitetssystem, genom den årliga elevenkäten, redan på ett bra sätt upp frågan om lärarna – i enlighet med läroplanen – stärker elevernas tillit till den egna förmågan. Enkäten ger också en bra helhetsbild, enligt utbildningsenhetens bedömning, av förutsättningarna för lärandet, som det uppfattas av eleverna. Genom att alla skolor deltar i enkäten så möjliggörs jämförelser av elevernas enkätsvar i olika årskurser och skolor.

Vad gäller frågan om mätningar av självförtroende och självkänsla kan formuleras som mål – i det här fallet i form av elevenkätens fråga – är det möjligt om utbildningsnämnden bedömer att den aspekten är så pass viktig att styra mot att den bör utgöra en av kommunens indikatorer. Om en ny indikator införs brukar någon annan indikator samtidigt tas bort för att antalet indikatorer nämnden har möjlighet att använda är begränsat. Utbildningsenheten lämnar varje år underlag inför nämndens översyn av indikatorer och målen för dessa. I det sammanhanget belyses för- och nackdelar med eventuella revideringar. Detta är av stor vikt att göra eftersom olika indikatorer/målnivåer i olika hög grad kan vara effektiva för att nå de övergripande målen. Inför årets översyn avser utbildningsenheten att i underlaget belysa för- och nackdelar med den nya enkätfrågan, som avser tillit till den egna förmågan, som en indikator jämfört med den indikator som idag avser fånga elevers ansvar och inflytande i utbildningen.



Enkätresultaten har utgjort ett av underlagen i utbildningsenhetens kvalitetssamtal med rektorer och huvudmän. Vid senaste kvalitetssamtalen med rektorer, hösten 2020, var resultatet på denna fråga med i underlaget som skickades till rektor, tillsammans med övriga resultat i grundskolans enkät som syftar att fånga läroplansområdet ”Kunskaper”. Utbildningsenhetens bedömning är att det mest effektiva sättet att belysa vikten av att skolorna jobbar med detta, givet utbildningsnämndens ansvarsområde, är att fortsätta använda elevernas enkätsvar som underlag för utbildningsenhetens dialoger med rektorer om kvaliteten i verksamheten.

Huruvida det finns ett kausalt samband mellan elevernas svar på denna fråga och kunskapsresultaten går dock inte att säkert fastställa. Enkäten besvaras anonymt och det går därför inte att koppla elevernas enkätsvar till deras kunskapsresultat så som exempelvis är möjligt att göra i PISA-studierna.

Utbildningsenhetens bedömning är att det utvecklingsarbete som redan pågår på enheten för att i så stor utsträckning som möjligt fånga skolans påverkan på elevers kunskapsresultat och kunskapsutveckling är viktigt att fortsätta med och har högst prioritet. Resultaten återkopplas alltid till skolledningarna och ett viktigt syfte är att tillföra relevant underlag till skolorna för deras systematiska kvalitetsarbete, som kompletterar det de redan själva har tillgång till genom sina huvudmän. Med fortsatt konsekvent fokus på elevernas kunskapsresultat och kunskapsutveckling gynnas indirekt också alla aspekter som är viktiga för elevers lärande, inklusive självförtroende och självkänsla, genom att orsakerna till elevernas olika måluppfyllelse och kunskapsutveckling blir belysta och analyserade av skolorna, som ett led i att identifiera vilka insatser som behövs framöver för att förbättra verksamheten för eleverna.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Att utveckla ytterligare mått på elevers självförtroende och självkänsla i skolan än det som redan finns kräver arbetsinsatser från utbildningsenheten. Det kan ske inom den tilldelade ekonomiska ramen, men med konsekvens att annat utvecklingsarbete inom uppföljning och utvärdering kan behöva prioriteras ned.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut har inga konsekvenser för barn, jämfört med politikerinitiativets förslag, eftersom bedömningen i ärendet är att förslagen i allt väsentligt redan görs inom ramen för utbildningsnämndens kvalitetssystem.

Handlingar i ärendet

Bilaga Politikerinitiativet

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten